

5.7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen geeft inzicht in het vermogen van de gemeente om *niet voorziene* financiële tegenvallers op te vangen. In de financiële verordening, welke met ingang van verslagjaar 2015 is aangepast, zijn de nota's Weerstandsvermogen, Risicomangement en de nota Reserves en Voorzieningen als aparte beleidsuitgangspunten komen te vervallen. Het altijd voldoen aan het BBV en het opnemen van de beleidsmatige uitgangspunten in deze paragraaf waren de redenen om de separate nota te laten vervallen.

Het gaat hier om zaken als de formulering van richtlijnen voor het kwantificeren van risico's, de bepaling van de noodzakelijk geachte weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's en de gewenste minimum omvang van de algemene reserve.

Definities

- Weerstandsvermogen: Het vermogen van de gemeente om niet voorziene financiële tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken voort te kunnen zetten.
- Weerstandscapaciteit: Middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet voorziene tegenvallers te dekken.
- Onbenutte belastingcapaciteit: Het bedrag waarmee de belastingen nog maximaal kunnen toenemen volgens de normen van een artikel 12 aanvraag. In het geval van een onvoorziene tegenvaller zouden de belastingen nog met dit bedrag verhoogd kunnen worden.
- Onvoorzien: In de begroting opgenomen bedrag voor onvoorziene uitgaven.

Gewenste hoogte van de weerstandscapaciteit

Algemeen

De uitgangspunten worden hierna benoemd voor het berekenen van het weerstandsvermogen en risicomangement Oldambt en de gewenste hoogte van de weerstandscapaciteit.

Het proces begint met het in beeld brengen van de risico's. Vervolgens wordt de omvang van het risico bepaald (netto verwachte omvang) en wat de kans is dat deze zich daadwerkelijk voordoet (waarschijnlijkheid).

Mogelijke risico's

Een inventarisatie van de te dekken risico's waar, bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit, in ieder geval rekening gehouden moet worden met incidentele- en structurele risico's.

1. Incidentele risico's

- Grote projecten.
- Akkoord van Westerlee.
- Gemeenschappelijke regelingen, voor zover niet opgenomen onder andere risicoposten (zie ook paragraaf Verbonden partijen).
- Garantstellingen op het beleidsterrein "wonen".

Grote projecten

Met betrekking tot grote projecten lopen we o.a. risico's dat begrote uitgaven worden overschreden of dat begrote inkomsten niet worden gerealiseerd. De stand per 31 december 2017 van de resterende kredietruimte voor de nog lopende projecten is ± € 12,0 miljoen. Hierin zit met name het Dollard College, de brede School in Scheemda, aanleg infrastructuur Ziekenhuis Scheemda, vervanging riool onder andere de aanpak van binnenstad Winschoten. We hebben dit risico gemiddeld over alle projecten naar de huidige omstandigheden beperkt ingeschat (15%). Door het voeren van project control op de grotere projecten worden de risico's tijdig gesignaleerd en beheerst.

Aangezien is vastgesteld dat we de risico's met een zekerheidsfactor van 90% willen afdekken, is er een weerstandscapaciteit benodigd van bijna €1,8 miljoen.

Voor claims welke nog in behandeling zijn als gevolg van het faillissement van Simon Benus Bouw wordt extra € 1,0 miljoen als risico opgenomen. Daarmee komt het totaal op € 2,8 miljoen.

Akkoord van Westerlee (het nieuwe sociale werkbedrijf)

Rekening is gehouden met de gevolgen van de afbouw van ons SW bedrijf vanuit het akkoord van Westerlee 2 en het opzetten van een nieuw Werkbedrijf. Mogelijke incidentele afwaardering van activa voor een geschat bedrag van € 2,0 miljoen zullen dan mogelijk in 2018 kunnen ontstaan en dus het financiële resultaat van het huidige SW bedrijf negatief kunnen beïnvloeden.

Garantstellingen op het beleidsterrein Wonen

De aandacht in het afgelopen jaar rond de woningbouwcorporaties is voor ons aanleiding geweest om de mogelijke risico's die wij - als gevolg van onze (achtervang) garantstellingen bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) - op dit beleidsterrein lopen, nog eens nader te analyseren. Onze conclusie is dat – hoewel de achtervang in zijn totaliteit circa € 54,2 miljoen bedraagt – de risico's voor onze gemeente naar verwachting gering zijn.

2. Structurele risico's

Algemene risico's

Vanuit de bedrijfsvoering door de gemeenten is er per definitie altijd een risicofactor aanwezig op het terrein van de sociale open einde regelingen, aanbestedingen, fiscale wetgeving inzake de BTW, Loonheffing en vanaf 2016 de VPB (vennootschapsbelasting), de verbonden partijen en bijvoorbeeld claims van derden.

Er is voor het volledige begrotingsdeel structureel gekeken naar waarschijnlijkheden en zekerheden en op grond daarvan een bedrag ad € 4,5 miljoen als weerstandvermogen berekend.

Bovenstaande risico's in tabel

Bedragen x € 1.000

Risico	Netto verwachte omvang	Waarvan incidenteel	Waarvan structureel (keer factor 2 resp. 3)	Waar- schijn- lijkheid	Zeker- heid	Max. bedrag x kans
Grote projecten	13.000	13.000		15%	90%	2.755
Akkoord van Westerlee	2.000			100%	80%	1.600
Algemeen risico	150.000	-	450.000	2%	50%	4.500
Garantstellingen wonen	54.181	54.181		1%	90%	488
Totaal	219.181	67.181	450.000			9.343

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit met name de Algemene Reserve:

Bedragen x € 1.000

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit	Omvang	Factor *	Beschikbaar bedrag
Eigen Vermogen			
A Algemene reserve	18.684	1	18.684
B Stille reserves	0	1	0
Onbenutte belastingcapaciteit			
C Ruimte in tarieven lokale lasten en leges	0	4	0
Ruimte in de exploitatiebegroting			
D Onvoorzien	800	4	800
Beschikbare weerstandscapaciteit			19.484

* factor 1 = incidenteel, factor 4 = structureel

Toelichting:

Ad A Algemene reserves

De algemene reserves zijn vrij besteedbaar.

Ad B Stille reserves

We beseffen dat er stille reserves aanwezig kunnen zijn vanuit volledig afgeschreven objecten etc. Wij achten die mogelijkheden verwaarloosbaar en hebben dus de eventuele stille reserves niet in beschouwing genomen.

Ad C Ruimte in tarieven lokale lasten en leges

In onze OZB-tarieven zit geen ruimte in vergelijking met de genormeerde tarieven die de VNG hanteert. De rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn al kostendekkend.

Ad D Onvoorzien

Wij hebben in de begroting en het meerjarenperspectief elk jaar € 200.000 geraamd voor onvoorzien uitgaven. Deze kunnen dus (ook) aangewend worden voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Oldambt over voldoende weerstandsvermogen beschikt.

(financiële) Kengetallen gemeente Oldambt

Als sturingsinstrument worden diverse (wettelijke) kengetallen gehanteerd. Een deel van deze kengetallen is met ingang van het verslagjaar 2015 een vast bestanddeel geworden van de paragraaf Weerstandsvermogen. De publicatieplicht en de berekeningswijze zijn voorgeschreven in het BBV en daardoor vergelijkbaar geworden met andere gemeenten. Tevens maken de kengetallen het een ieder gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van onze gemeente.

De normeringen met bijbehorende signaleringswaarden zijn door de gezamenlijke toezichthouders (de provincies) vastgesteld.

	NORM	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016	Begroot 2017	Begroot 2018
Netto Schuldquote (Σ vaste + vlottende + overopende.schulden) -/- (totaal uitzettingen <1 jaar + uitzettingen Rijk en overige > 1 jaar + nog te ontvangen) / Baten voor bestemming x 100%	< 90%	64,7%	56,6%	64,6%	60,5%
Netto Schuldquote met correctie doorgeleende gelden (Σ vaste + vlottende + overopende.schulden) -/- (totaal uitzettingen <1 jaar + alle uitzettingen > 1 jaar + overlopende vorderingen) / Baten voor bestemming x 100%	< 90%	50,6%	47,2%	55,1%	51,7%
Solvabiliteit (eigen vermogen / totaal vermogen) x 100%	> 50%	31,7%	32,7%	29,2%	28,2%
Grondexploitatie (bouwgronden w el en niet in exploitatie / baten voor bestemming) x 100%	< 20%	6,2%	7,0%	3,8%	4,7%
Structurele exploitatieruimte (structurele baten - structurele lasten) / baten voor bestemming x 100%	> 0%	0,9%	4,8%	0,3%	0,2%
Belastingcapaciteit (Lokale w oonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-w aarde / w oonlasten landelijk gemiddelde vorig begrotingsjaar) x 100%	< 95%	116,3%	110,5%	110,5%	111,2%
Signaleringswaarden					
Minst risicovol:	< 90%	> 50%	< 20%	> 0%	< 95%
Gemiddeld risicovol:	90% - 130%	20% - 50%	20% - 35%	0%	95% - 105%
Meest risicovol:	> 130%	< 20%	> 35%	< 0%	> 105%

Opmerking:

De wet- en regelgeving is gewijzigd aangaande de Balanspresentatie. Dit heeft als direct gevolg dat ook de financiële kengetallen op een andere manier moeten worden berekend. Hierdoor wijken deze af van de percentages die in eerdere rapportages zijn opgenomen. Zo is bijvoorbeeld de categorie 'Bijdragen aan activa in eigendom van derden' geen onderdeel meer van de berekening 'Netto schuldquote'.